N°. 193. A°. 1839.

ARNHEMSCHE COURANT.

Dingsdag 26 November.

TURKIJE.

Konstantinopel, 1 nov. Men verwacht hier *Rifaat*-bey, die op dit oogenblik Weenen moet hebben verlaten. Men zal dan zien, of men rustig wachten zal, tot zich *Mehemed-Ali* naar de wenschen der mogendheden zal schikken, of dat men niet beter zou doen, zich direct met hem te verstaan en te onderhandelen. Men gelooft, dat *Rifaat* bey, die toch in het eigenlijke middelpunt der staatkundige bewegingen zich bevond, het best over de betrekkingen der mogendheden, over hun verlangen moet ingelicht zijn, en daardoor den doeltreffendsten raad kan geven. Tot voor vier weken schreef *Rifaat*-bey onophoudelijk, dat niets zonder de mogendheden zou mogen geschieden. Sedert dezen tijd kreeg hij echter een ander inzigt, en liet in zijne correspondentie duidelijk blijken, dat het best zou zijn, den strijd met *Mehemed-Ali* als eene familie-aangelegenheid te behandelen, en zich met hem alleen te verstaan.

Deze veranderde taal kan men zich, bij de voortdurend goede gezindheden der vreemde gezanten jegens de Porte, niet regt verklaren en ziet daarom de aankomst van *Rifaat*-bey met verlangen te gemoet. Voorloopig schijnt *Redschid*-pacha eenen weg in te slaan, die hem veroorlooft, onder de bescherming der mogendheden of buiten dezelve het werk der bevrediging te kunnen volbrengen, want hij is uiterst voorkomend jegens alle gezanten, en veronachtzaamt ook den zaakgelastigde van *Mehemed-Ali* niet, die, hoe weinig hij zich ook laat zien, met veel bekwaamheid handelt en zijnen meester groote diensten bewijst. *Redschid* schijnt den graaf *de Pontois* tot elken prijs te willen winnen, hetgeen maar al te zeer bewaarheidt, dat het den Franschen gezant, in weerwil van de voorkeur van Frankrijk voor *Mehemed-Ali*, voorbehouden is eenen even grooten, zoo niet grooteren invloed op de Porte uit te oefenen dan wel een gezant van eene andere mogendheid. De admiraal *Roussin*, hoe weinig hij ook *Mehemed-Ali* persoonlijk genegen was, moest toch, ten gevolge zijner instructiën, de Porte dikwijls bittere waarheden zeggen, en bekwam daardoor een overwigt hetwelk zijnen opvolger zeer te stade komt, en waarvan deze naar goedvinden kan gebruik maken: te meer daar men gelooft dat *Roussin* wegens zijne ongenegenheid voor Egypte is verwijderd geworden. De heer *de Pontois* is ook zeer behoedzaam opgetreden; maar hij schijnt eene goede houding aan te nemen, hetgeen *Redschid*-pacha ontzag inboezemt, vooral daar hij zich zich meent overtuigd te houden, dat de werkeloosheid van Frankrijk bij *Mehemed-Ali* dikwijls meer uitwerkt, dan de bedrijvigheid der anderen. *Mehemed-Ali* weet en gevoelt zeer goed, dat Frankrijk de eenige mogendheid is, die hem genegen is; tevens ziet hij, dat zijne stelling belangrijk zijn moet, daar niemand het waagt iets ernstigs tegen hem te ondernemen, zoodat hij onder dusdanige bescherming zich veroorlooft te doen, hetgeen hij doet. Hij heeft bij zijnen terugkeer naar Alexandrië ingewilligd, Candia terug te geven; dewijl het Fransche ministerie zich had uitgelaten tegen de teruggave van Candia niets te zullen inbrengen. Hij wilde echter in niets anders toestemmen, alleen omdat het Fransche ministerie daarover het stilzwijgen bewaard had. Weldra kunnen wij eene gelijke optreding van Frankrijk hier beleven, als de heer *de Pontois* ontwaart, welke werking hier vrees inboezemt. Hiervan moet hij reeds eenige ondervinding bekomen hebben, daar men het niet gewaagd heeft, den ferman voor het oorlogschip, dat de prins *de Joinville* naar hier voerde, te weigeren. (*Allg. Zeit.*)

ITALIE.

Rome, 9 *nov.* Hoe ver de onderhandelingen van Holland met den heiligen stoel, betrekkelijk eene omschrijving der bisdommen gevorderd zijn, is nog niet bekend geworden; eene bulle van circumscriptie, waarvan reeds voor eenigen tijd sprake was, is nog niet opgemaakt, en kon, bij de menigte van kerkelijke aangelegenheden, waarover men eene eindelijke beslissing te gemoet ziet, wel niet zoo spoedig volgen. Intusschen spreekt men van de wederoprigting van het oude bisdom Roermonde. (*A. Z.*)

DUITSCHLAND.

Weimar, 10 *nov.* Tegenwoordig genieten hier de voorlezingen van professor *Keil*, uit Langensalza, over de merkwaardigste nieuwste werkingen der magneto-electriciteit, den verdienden bijval en de deelneming van alle standen. In eene kleine, maar hoogst vernuftig zamengestelde, door hem zelven uitgevondene machine weet dr. *Keil* de werkingen van den magneet met die der electriciteit op zulk eene schielijke, eenvoudige en welberekende wijze te vereenigen, dat zijne uitvinding inderdaad groote verbazing en verwondering wekt. Dr. *Keil* wendt reeds de welbeproefde krachten zijner magneto-electriciteit op de heeling van allerlei kwalen der bewerktuigde ligchamen met het beste en gunstigste gevolg aan. Zoo heeft hij in deze stad niet slechts vele aan rheumatische kwalen langen tijd lijdende personen spoedig geheel genezen, maar zelfs verscheidene geheel doofgeborenen het gehoor gegeven. Hij past de werkingen van zijne uitvinding reeds met goed gevolg ook op de telegrafische inrigtingen, de scheepvaartkunde, als ook op het hedendaagsche stelsel van vervoer voor ijzerbanen toe. Hoogst belangrijk is in dit opzigt zijne nieuw uitgevondene magneto electrische vervoermachine. (*Nürnb. C.*)

Leipzig, 16 *nov.* De geruchten over de aanstelling van professor *Albrecht* (vroeger in Göttingen) aan de Berlijnsche academie, zijn vermoedelijk door zijn aanstaand huwelijk met de dochter van eenen beroemde geleerde in Berlijn ontstaan, en schijnen niet gegrond. Daarentegen hoopt men misschien met meer regt hem, tot sieraad van onze hoogeschool, dra den onzen te mogen noemen. Zijne voorlezingen zet hij ook dezen winter voort,

ENGELAND.

Londen, 20 *nov.* Men schat de waarde van het reeds in dit jaar uit Duitschland in Engeland ingevoerde koren op 4,000,000 p. st.

— Uit Nieuw-York zijn berigten van 29 october ontvangen, inhoudende, dat de banken van Nieuw-York en Boston nog altijd met gereed geld betaalden, doch dat verscheiden banken in de oostelijke staten hare betalingen hadden gestaakt. — Voorts komt in deze berigten voor, dat de generaal *Jackson*, in der tijd president der Vereenigde Staten, is overleden.

Omtrent Kanada behelzen deze berigten geen nieuws van eenig belang.

— In de city verhaalde men, dat het gouvernement vijandig gestelde instructiën aan den kapitein *Elliot* zoude toezenden; er was sprake van eene blokkade der Chinesche havens.

FRANKRIJK.

Parijs, 20 *nov.* De beroemde tooneelspeelster *Rachel* is zeer ongesteld geweest, doch thans weder in zoo verre hersteld, dat zij op nieuw ten tooneele zoude kunnen verschijnen. De minister van binnenlandsche zaken, die vermeent, dat de hoop, om het hooge treurspel weder in achting te brengen, schier alleen op hare begaafheden gevestigd is, wil echter niet toestaan, dat zij zich aan eene tooneelvertooning zal wagen, voor dat zij weder geheel tot hare vorige krachten zal zijn teruggekomen.

Parijs, 21 *nov.* Het zoogenaamde water-kasteel, waarvan de hertog *van Orleans* te Marseille den eersten steen heeft gelegd, ligt aan het einde van een kanaal van 86,000 meters, 't welk het water van den Durance midden in de stad zal brengen, ten einde te voorzien in een gebrek aan drinkwater, hetwelk dikwerf, en vooral in warme zomers, zeer knellend is. De stad Marseille heeft voor dit inderdaad kolossale werk 10 millioenen aangewezen. De waterleiding van Roquefavour, tot hetzelve behoorende, is, met hare drie rijën bogen boven elkander, hooger, dan het gelijksoortige werk der Romeinen in het departement van de Gard.

— De minister van justitie heeft eene commissie benoemd, om de bestaande wetten, wegens het gevangen houden en in vrijheid stellen van aangeklaagden, te herzien. — De heer *Berenger* zal dezelve, bij zijne afwezigheid, presideren.

— De regeringloosheid maakt met elken dag nieuwe vorderingen in Spanje, en de krijgsbewegingen van *Espartero* tegen *Cabrera* gaan ongelukkig niet even snel voort als de woelingen der revolutionaire partij. De correspondentie van den *Courier de Bordeaux* berigt, dat, zoo de cortes werkelijk andermaal worden geprorogeerd tot den 30sten januarij, de Exaltados, in dat geval, besloten zijn, eene regeringsjunta in Sevilla te vestigen, aldaar eene constituerende vergadering te openen, en alzoo gezag tegen gezag op te werpen.

— De raad der ministers, die heden omtrent den middag ten huize van den raadspresident was vergaderd, is vervolgens ten 4 ure bij den koning vereenigd geweest. Men wilde weten, dat uit Oostenrijk ontvangen tijdingen deze tweede bijeenkomst hadden noodig gemaakt.

— Brieven uit Madrid van den 15den en van de Arragonsche grenzen bevatten geene tijdingen van veel belang. Alleenlijk blijkt uit eerstgenoemde, dat de heethoofdige partij de gezindheid der bevolking van sommige provinciën om belastingen te weigeren, verregaand heeft overdreven. De voornaamste ingezetenen der steden die verklaard hebben niet te willen betalen, protesteren tegen dat voornemen; dit zullen al de patriotten doen tot da *Cabrera* niet meer zal bestaan. Op den 12den november hielden de legers dezelfde stellingen bezet, en *Espartero* wil niet dan met zekerheid van goeden uitslag eenen aanval ondernemen.

BELGIE.

Brussel, 21 *nov.* De instructie van het regtsgeding tegen het anti-revolutionaire dagblad van Gend is thans voltooid. De verantwoordelijke redacteur van hetzelve bevindt zich steeds in verzekerde bewaring, en de heer *Metdepenningen* laat zich nog niet in het openbaar zien. Bij dat regtsgeding schijnt geene melding te zijn gemaakt van het komplot, waarvan het bewind onlangs de sporen meent te hebben ontdekt.

Ter zake van de laatste onlusten in Gend zijn nog verscheidene personen in verzekerde bewaring, die, volgens de anti-revolutionairen, nog niet weten, waarvan zij beschuldigd worden. Zoo het zich laat aanzien, wordt met deze zaak in 't minst geene haast gemaakt.

NEDERLANDEN.

Amsterdam, 23 *nov.* Uit het naburig Sloten wordt, onder dagteekening van den 22sten dezer, aan de *Amsterdamsche Courant*, met verzoek om opneming, het volgende toegezonden:

» De ondergeteekende, vóór circa acht maanden ontwarende, dat de vreeselijke ziekte onder het hoornvee zich ook in de gemeente zijner woonplaats begon te openbaren, werd te rade om zijnen stal, waarop hij acht koeijen had, als voorbehoedmiddel tegen deze ziekte, te berooken. Hij gebruikte tot dat einde Noordsche teer en greenen spaanders, welke op een matig vuur te zamen verbrand werden, terwijl alsdan de stal gesloten was; deze berooking werd twee à drie malen in de week herhaald. Daar nu gelukkiglijk de genoemde ziekte niet algemeen was, zoo konde de voortdurende gezondheid zijner koeijen niet stellig als een gevolg des behoedmiddels beschouwd worden, hoewel de ondergeteekende daaraan noch al eenig gewigt hechtede.

» Toen vervolgens de beesten in de weide waren, ontstond er onder dezelve, gelijk bekend is, algemeen de tongblaar of het mondzeer. Nu kon de gedachte berooking niet bewerkstelligd worden, doch nam de ondergeteekende tot het hieronder te melden behoedmiddel zijne toevlugt, hetgeen door hem gansch niet zonder vrucht schijnt aangewend te zijn; want, ofschoon bij al zijne naburige veehouders de ziekte heeft geheerscht; ofschoon zijne koeijen in de weide slechts door eene sloot, ter wijdte van naauwelijks eene Nederlandsche el, van andere koeijen, die de ziekte hadden, verwijderd waren; ofschoon hij genoodzaakt was, om eene zijner koeijen door eenen stier, die de ziekte had, te laten dekken; ofschoon hij, door gebrek aan gras op eigen weiland zijn vee in een gehuurd stuk lands heeft laten gaan, alwaar, kort te voren, ziek vee geweid had, — zoo is echter zijn vee gezond gebleven en is zulks tot nog toe.

» Laatstgenoemd eenvoudig behoedmiddel is het volgende:

» Men neme eene kan Stokholmer teer, 3 kan schoon regen- of loopendwater; men doe dit in eenen schoonen aarden pot, en roere het, gedurende tien minuten, door elkander; late het alzoo op eene koele plaats 24 uren stil staan; neme vervolgens het olieachtige vlies daar af; giete voorts het water schoon af in flesschen, en geve daarvan aan ieder beest twee à driemaal 's weeks eene halve kan; kunnende men met de gebruikte teer andermaal op gelijke wijze te werk gaan.

» Dit zeer eenvoudig en min kostbaar middel is door den ondergeteekende, met het beste gevolg, als behoeding aan zijne eigen vee aangewend, zonder dat hetzelve op het zuivel eenigen den minsten ongunstigen invloed had, hetgeen hem dan ook genoopt heeft dit ten algemeene nutte bekend te maken; zonder daarmede eenigzins in het vak der veeartsenij te willen treden. *P. H. B.*"

's Gravenhage, 23 *nov.* Bij gelegenheid der deliberatiën van de afdeelingen der Tweede Kamer over de middelen ter voorziening in 's rijks uitgaven voor 1840, is in eene derzelve overgelegd eene belangrijke nota, betrekkelijk den accijns op de suiker, hoofdzakelijk daarop nederkomende, dat eene belasting, die 2 millioen moest opbrengen, bijna niets oplevert, gedeeltelijk ten gevolge van de veranderde industrie in eenige raffinaderijen, waardoor die vijfmaal zooveel avans zouden genieten, dan waarop primitief bij de wet gerekend was: maar vooral ook door het achtervolgelijk te hoog opgevoerde regt, zoo in principaal als in opcenten, waardoor der sluikerij een te sterk lokaas wordt aangeboden, dat voor het artikel van de melis op eene premie van 90 pCt. van de waarde zou nederkomen.

Arnhem, 25 *nov.* Het schijnt, dat de heer *Senn van Basel* als het ware uit Canton heeft moeten vlugten, met achterlating van eigene bezitting en koopwaren van het gouvernement of de handelmaatschappij. — Wij hopen dat het Nederlandsche gouvernement voor deze beleediging, in den consul aan de natie aangedaan, behoorlijke voldoening zal vorderen.

Effecten-societeit van 24 november.

Holland. Certificaten werkelijke schuld $4\frac{1}{2}$ pCt. $51\frac{9}{16}$, $\frac{1}{2}$; Kansbiljetten $23\frac{3}{8}$; Oostindische leening 5 pCt. 95, $\frac{1}{8}$, 95; Handelmaatschappij $4\frac{1}{2}$ pCt. $162\frac{1}{2}$; Ardoins à 85 pond, 5 pCt. 23, $22\frac{15}{16}$, 23, $\frac{1}{16}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$, 23, $22\frac{15}{16}$, $\frac{7}{8}$.

De stemming in Hollandsche fondsen was heden, ofschoon de handel niet belangrijk was, in het algemeen iets minder gunstig, en vertoonden er zich tot eenigzins verlaagde prijzen eenige verkoopers, hetgeen vooral het geval was in aandeelen handelmaatschappij. De daling der Ardoins te Antwerpen had, bij de voortdurend nadeelige tijdingen uit Spanje, ook alhier op dezelver prijs eenen hoogst ongunstigen invloed, welke, bij eenige affaire, ruim 1 pCt. lager dan gisteren opende, en zich niet weder konde herstellen. In de andere vreemde effecten was geene affaire.

Mengelwerk.

Is het wel geheel zonder opzet, dat zich de Avondbode vaak grovelijk vergist?

(*Ingezonden.*)

Pas hadden wij den *Avondbode* van den 15den november zeer vlugtig doorgelezen, of deze en gene overdenking welde al dadelijk bij ons op, die het ons schier ten pligt maakte, om op sommige daarin voorkomende zinsneden terug te komen. Wij begrepen er toch het regt toe te hebben, om de onwaarheden of verdraaijingen van anderen, al stonden die zelfs op eene der hoogste sporten van de maatschappelijke ladder, te mogen aan het licht brengen, inzonderheid wanneer men vroeger (en zulks is in de *Arnhemsche Courant* van 9 julij en 15 october ll. door ons geschied) den helderen glans der waarheid poogde te verspreiden over een onderwerp, hetwelk men later en wel op beslissende tijdstippen zien moet, dat met inzigten van fijne, maar al te sluwe staatkunde op het deerlijkst verduisterd en uit zijn verband gerukt wordt. — Wij zullen hier niet uitweiden over den door zijn gouvernement vervolgden ofschoon dan ook met het uiterlijke teeken: *de deugd veredelt*, onlangs begiftigden inwoner van België: doch willen er alleen van zeggen, dat gezegd gouvernement toch *nu*, door de ratificatiën vooral van het *tweede* Londensche tractaat, onzes bedenkens een allezins *wettig* aanwezen gekregen heeft, en hetzelve even daarom de volle bevoegdheid bezit, om, in weerwil des beklags van den *Avondbode*, eene wijze waakzaamheid uit te oefenen omtrent dezulken, die het kwade vermoeden eenigermate kunnen tegen zich hebben, of op zijn minst zich daar te lande misschien wat heel onvoorzigtig gedragen. — Wij zullen voorts den *Avondbode*, die in zijne hooge staatkundige vlugt het belang van het eigen Amsterdam mogelijk over het hoofd ziet, maar stilletjes laten klagen over de droevige kans voor Antwerpen, dat het, enkel als gevolg der bloote *scheiding*, reeds vrij stellig een ongelijk kleiner getal van schepen dan vóór 1830 tellen zal. — En wij zullen er den *Avondbode* zich maar over laten bekommeren, dat de vertegenwoordigers der *ontruimde* streken nog tot op heden zitting in de Belgische kamer hebben, zonder hem af te vragen of die geheime vrees ook voor een deel zijn kan het uitwerksel van *eene* der voltrokken bepalingen van het tractaat, terwijl men geen bijzonder groote haast met al de *overigen* schijnt te willen maken. — Doch bij de zinsnede in hetzelfde nommer van den *Avondbode*, dat welligt het Belgische gouvernement bereids in onderhandeling was of komen zou met het huis van ROTHSCHILD, ten einde middelen te vinden, om *terug te betalen* het aan België toegedachte aandeel in de schuld, dienen wij ons iets langer op te houden, willende wij de niet onvermoedelijke slinksche oogmerken van dat blad, met dit in goeden ernst op zulk eene manier voor te dragen, kortelijk voor het oog onzer lezers ontvouwen. Men merke dan aan, dat het woord *terugbetalen* steeds in zich bevat het denkbeeld van vereffening van iets, dat in der tijd geleend of voorgeschoten is; doch het tractaat zwijgt ganschelijk nopens het punt van *voorschot*, en de hoofdreden van de verbeurdverklaring dier gedeeltelijke gelden, welke dezerzijds tot dusverre gestrekt hebben ter *voluit*-betaling van de renten der *oude* gemeenschappelijke schulden, is klaarblijkelijk in de veel te lang gerekte volharding te zoeken. Daarbij stelle men het zich behoorlijk voor oogen, dat de *vijf* millioen rente, die van het grootboek der $2\frac{1}{2}$ pCt. werkelijke schuld en van de boeken der syndicaats-schulden moet worden afgeschreven en overgeschreven op het nieuwe Belgische grootboek, uit den aard der zake het aandeel uit den voormaligen geämalgameerden boedel vertegenwoordigt, dat, naar luid van het traktaat, uitsluitend verblijft voor rekening en ten laste van België. — Maar nu vragen wij het elk en een iegelijk af, in hoever hier, zelfs louter heen geredeneerd naar de eenvoudige en zoo duidelijke letter van het traktaat, ooit sprake kan zijn van groote en omslagtige negotiatiën ten behoeve der Nederlandsche schatkist; en of bij dergelijk eene willekeurige en schier naar het trouwloosё zweemende opvatting, door welke de *Avondbode* zich denkelijk de spoedige aanneming van zulke slechts *in schijn* bezwarende artikels weet te verklaren, niet zoo goed als ten eenenmale wegviel de *eigenlijke* schuldverdeeling, welke nogtans (gelijk reeds gezegd is) bij het traktaat ten klaarste is geregeld geworden? Inderdaad, wij moeten den *Avondbode* den waarlijk treurigen lof toezwaaijen, van ook ditmaal weder zich zelven te zijn gelijk gebleven, daar zijne tegenwoordige beschouwings-wijze een allezins waardig uitvloeisel is van zijn vroeger in allerduisterste omkleedsels gehuld vertoog over de *schuldverdeeling*: evenwel zijn wij er beducht voor, dat zulke loopjes Oud-Nederland op den duur weinig of niets zullen baten, en daarvoor meenen wij al eenig bewijs te hebben ontdekt in het insgelijks (ongelukkig genoeg!) in datzelfde nommer van den *Avondbode* medegedeelde voorloopige verslag des Belgischen bestuurs over de, betrekkelijk de *financiële* scheiding, door wederzijdsche kommissarissen te Utrecht aangevangene edoch (naar het schijnt) verbaasd weinig gevorderde handelingen.

Leeuwarden den 18den November 1839. ††††.

Turkije.

(*Medegedeeld.*)

Konstantinopel, *oct*. *1839*. »De vijf mogendheden, zegt men, zijn besloten om het Ottomannische rijk in deszelfs integriteit te behouden. Uit Europa gezien, bestaat er welligt geene betere partij: het verzekert den Europischen vrede en is tevens jegens Turkijë regtvaardig. Ik wil aan die laatste overweging meer waarde hechten, dan pleegt te geschieden door hen, die in de politiek niets dan baatzuchtige oogmerken erkennen, die beweren dat het slechts de moeijelijkheid en het gevaar der verdeeling zijn, welke de besluiten der mogendheden leiden. Zelfs dit, dat een staat een vrij zeker voordeel opgeeft om des vredes wille, mag als een bewijs worden beschouwd van de kracht des geestes en de magt eener lange, vreedzame ontwikkeling der beschaving over het ruwe geweld der wapenen. Zekerlijk, wie ligtvaardig, hebzuchtig dezen vrede, die zoo onberekenbaar veel goeds stichtte, breekt, dien dreigt, hoe veel hij ook winne, van wege de Europische beschaving, van wege het ware verstand, afkeuring, smaad. Het is eene gemeene beschouwing, te beweren dat de politiek geene schaamte kent. Welligt echter is haar doel goed, edel, en nogthans de uitvoering onmogelijk. Een jaar, twee jaren, tien jaren — maar het is onmogelijk Turkijë in deszelfs integriteit te handhaven. Waarom? Omdat zij zelve niet wil, *omdat haar de zedelijke en physische kracht, om het te willen, geheel ontbreekt*. Hoe erbarmelijk valt die staat, dit volk, vermolmd in een! Onherstelbaar. De longen zijn verteerd, en dra zal men slechts het doode ligchaam overeind houden.

Doorreist geheel Turkijë — overal woeste begraafplaatsen, eenzaam in verlaten vlakten; maar geen dorpen, geene bevolking. Buiten de groote steden is er niets in dat rijk, hetwelk een denkbeeld van vroegere grootheid geeft, niets dan deze tallooze graven. Ieder overblijfsel van oude bouw- of beeldhouw-kunst is dit ruwe volk en zijne kinderlijke navolging van gevonden gebruiken te stade gekomen, om in elke onsymmetrische verhouding als gedenkteeken eens afgestorvenen te dienen: slechts de ernstige cipressen geven aan die grafplaatsen een, ofschoon niet vrolijk, dan toch minder nederdrukkend aanzien. Zelfs de ruïnen der steden en dorpen, waartoe zij eens behoorden, schijnen verdwenen. Deze maar al te duidelijk sprekende kenmerken van het materiële uitsterven der natie, geven tevens het getuigenis van haar verergerd zedelijk verval. De graven hunner vaders waren het volk het heiligste. Thans liggen zij woest, als ware er een vreemd volk ingetrokken. Voorheen geloofde de Turk dat hij zijne ziel redde, als hij eene fontein bouwde ter eere des profeten; thans vervallen dagelijks de aanwezigen. De gebroken waterleiding wordt niet hersteld, en het water vormt dra eenen poel, om door koorts te dooden wat de pest verschoonde. In geen openbaar werk straalt nationale geest of godsdienstig geloof meer door. Het is geen volk meer; het geloof is weg, de nationale trots is weg, het zelfvertrouwen is weg.

» Men zegt, de Turken zijn godsdienstig, en eerlijk uit godsdienst. Ook dit is gedeeltelijk veranderd. Doch, mag de godsdienst nog een weinig zedelijkheid bij het volk onderhouden, waar is dat geloof, hetwelk hen van zege tot zege plagt te drijven? Het eene bestaat niet zonder het andere. Turkijë zonder janissaren, de Mahommedaansche godsdienst zonder oorlog, zonder krijgszuchtige organisatie des volks schijnt eene tegenstrijdigheid. Bij een lui leven, bij tabak en koffij, is het waarachtig niet de moeite waard aan een noodlot te gelooven. Ik weet niet of er in dit geloof aan een noodlot iets ligt, wat de beschaving terugstoot; — de christelijke, de Europische beschaving zeker. De christelijke beschaving is voor de Turken, hoezeer zij er naar schijnen te streven, eene ziekte. Het zal gaan als in Amerika met de wilden. De Turken kunnen de Europische beschaving niet verdragen, hetzij dan dat zij hunne eigene godsdienst opgeven, of dat een nieuwe profeet onder hen opsta.

» Gelijk hun geloof, zoo zijn hunne zeden onvereenigbaar met Europische beschaving. Hoe kan een volk, hetwelk door het godsdienst-gebod van het sluijeren der vrouwen en door het verbod van den wijn zich zelf het getuigenis geeft van, zonder dwang, met vrijheid, *ongeschikt te zijn voor een zedig leven*, hoe kan zulk een volk Europische beschaving verdragen? Er ligt in die twee dingen meer dan men zich gewoonlijk voorstelt, hoewel wie nadenken en vergelijken wil, ligt de beteekenis en het gewigt daarvan inziet. Te voren werd de Turk in geestdrift gebragt door den God zijns geloofs, die een God des oorlogs was. Iedere andere geestdrift verbood de profeet. Thans is er niets dat eenen Turk in geestdrift brengt. Dit is voorbij. De Turksche regering weet zeer wel, hoe gevaarlijk voor haar zelve elke verbodene geestdrift is: zij wordt en werkt even politisch, en het is slechts in den zondigen staat van dronkenschap, dat een Turk politisch leeft en revolutionnair wordt; daarom was het dat de jonge sultan of zijn vizier terstond na de troonsbestijging aan alle herbergen in Konstantinopel op doodstraf verbood, om eenen Turk wijn te verkoopen. Men ziet hieruit hoe het met de opvolging des wijnverbods staat. Ook de andere, met de natuur en de beschaving strijdige wet, wordt welligt dikwijls slecht gehoorzaamd. Maar het is een hoon der ruwheid aan de beschaving, het bevel des Korans, dat slechts de gemeenste soort van vrouwen zich getooid en blootshoofds vertoonen mag. Had de sultan den Turk niet op nieuw den wijn verboden, zoo zou ik naauwelijks gelooven, dat een Turk zich ooit vrolijk maakte. Hoe zelden ziet men eenen Turk in vreugde! Zij vergenoegen zich het aan te zien, als de Grieken bij wijn en dans hunne feesten vieren. Er behoort een Turksch flegma toe, om dezen toestand niet ten minste onverdragelijk vervelend te vinden." (*Slot hierna*)

Letternieuws.

Ontwerp van regtstreeksche verkiezingen en zamenstelling der Staten-Generaal in Nederland; door Mr. *Roest van Limburg*. — *Arnhem*, *C. A. Thieme*, *1839*. *46 bl.*

(*Zie n°. 187.*)

Thans willen wij mededeelen hoe, volgens het voorstel des schrijvers, de vergaderingen der kiezers voor de Tweede Kamer (de kieskollegiën) zouden worden gehouden. Men zal zien dat daarbij geene waarborgen van orde en doelmatigheid voorbij gezien zijn:

Van de kies-kollegiën.

» Art. 15. De kies-kollegiën mogen zich met met geene andere aangelegenheden dan met de verkiezing der leden van de Tweede Kamer bezig houden.

» Art. 15. De gewone bijeenkomst der kieskollegiën, om te voorzien in de vervanging der aftredende leden van de Tweede Kamer, heeft plaats den tweeden dingsdag der maand junij.

» Wanneer er eene verkiezing geschieden moet door onderscheidene kollegiën gezamenlijk, zal zij plaats hebben den derden dingsdag derzelfde maand.

» Art. 16. De kiezers vergaderen in de hoofdplaats van het kiesdistrict waar zij hun wezenlijk domicilie hebben.

» Zij kunnen zich niet doen vervangen.

» Zij komen te zamen in ééne vergadering, indien hun getal niet meer dan 400 bedraagt.

» Ingeval er meer dan 400 kiezers zijn, wordt het kollegie in sectiën afgedeeld, waarvan geene minder dan 200 kiezers zal behelzen, en zamengesteld wordt uit kantons of gemeenten, het naast bij elkander gelegen.

» Iedere sectie neemt regtstreeks deel aan de benoeming der leden van de Tweede Kamer, welke het kollegie verkiezen moet.

» Art. 17. De president der arrondissements regtbank, of, bij gebreke van den president, degeen die hem in zijne functie vervangt, presideert het hoofdbureau. De vier jongste stedelijke gemeente-raden zijn stemopnemers. Het bureau, aldus zamengesteld, verkiest zijnen secretaris uit de kiezers. Indien er meerdere sectiën zijn, wordt de tweede en volgende gepresideerd door een der regters of regter-plaatsvervangers, volgens den rang van ouderdom.

» Het hoofdbureau zal de vier stem-opnemers van ieder sectie-bureau aanwijzen, en deze benoemen hunnen secretaris uit het midden der vergadering.

» Art. 18. In districten waar geene arrondisements-regtbank aanwezig zijn mogt, is de kanton-regter van het kanton, waar de verkiezing geschiedt, of zijn plaatsvervanger van regtswege president.

» De vier jongste leden van het gemeente-bestuur zijn stemopnemers. Het bureau, aldus zamengesteld, kiest zijnen secretaris uit de kiezers.

» Ingeval er meerdere sectiën zijn, wijst het hoofdbureau de leden der andere bureaux aan; deze noemen hunnen secretaris, als boven.

» Art. 19 De president van het kollegie of van de sectie handhaaft uitsluitend de orde in de vergadering. De kiezers alleen wonen dezelve bij. Zij mogen er niet gewapend verschijnen. Geene gewapende magt mag anders dan op requisitie van den president in de zaal der vergadering of aan derzelver ingangen geplaatst worden. De burgerlijke overheden en militaire bevelhebbers zijn gehouden aan deszelfs requisitiën te voldoen.

» Het bureau beslist provisoir, en behoudens beroep aan het provinciale hof, de vraagpunten die in het kollegie of de sectie voorkomen. Alle reclamatiën worden in het proces-verbaal aangeteekend, gelijk mede de gemotiveerde beslissing van het bureau.

» Bij de opening der zitting zal de secretaris of een der stemopnemers voorlezing doen van de artikelen 21 tot 31 ingesloten, hierna volgende.

» De artikelen 21, 22, 24, 28 en 33 zullen, met groote letters gedrukt, in de zaal aangeplakt zijn.

» Art. 20. Niemand wordt tot de stemming toegelaten indien hij niet vermeld staat op de lijst die in de zaal aangeplakt, en waarvan eene copie aan den president ter hand gesteld is.

» Echter is het bureau gehouden om de reclamatie toe te laten van allen die zich vertoonen mogten, voorzien met eene beslissing der bevoegde overheid, constaterende dat zij deel uitmaken van het kollegie, of dat anderen er geen deel van uitmaken.

» Art. 21. Ieder kiezer, na afgeroepen te zijn, vertoont aan eenen der stemopnemers de quitancie der belasting van het vorige jaar, zoo de belasting hem stemgeregtigd maakt; daarop overhandigt hij zijn stembriefje, geschreven en gesloten aan den president, die hetzelve werpt in eene bus, voorzien met twee sloten, wier sleutels zich bevinden de eene in handen van den president, de andere in die van den oudsten stemopnemer.

» Art. 22. De tafel waaraan de president en de stemopnemers zitten, zal zoodanig geplaatst zijn, dat de kiezers rondom dezelve kunnen circuleren, of dezelve althans digt kunnen naderen gedurende de opening der stembriefjes.

» Art. 23. De naam van elken stemmer wordt aangeteekend op twee lijsten, waarvan de eene door eenen der stemopnemers, de andere door den secretaris gehouden wordt.

» Art. 24. Daarna zal er nogmaals een appel worden gehouden van de kiezers, die bij het eerste appel ontbraken.

» Dit geschied zijnde, wordt de stemopneming gesloten verklaard.

» Art. 25. Het getal der stembriefjes wordt geverifieerd vóór derzelver opening. Vervolgens neemt een der stemopnemers ieder stembriefje, één voor één, vouwt het open, en overhandigt het aan den president, die het met luider stemme voorleest en aan eenen anderen stemopnemer ter hand stelt.

» De uitslag van iedere stemming wordt onmiddellijk bekend gemaakt.

» Art. 26. In de kollegiën die in onderscheidene sectiën afgedeeld zijn, worden de briefjes geopend en de stemming opgemaakt in elke sectie. De uitslag daarvan wordt onmiddellijk door de leden van het bureau van elke sectie aan het bureau bekend gemaakt, hetwelk in tegenwoordigheid der vergadering de algemeene uitkomst der stemmingen opmaakt.

De overige artikelen, hiertoe betrekkelijk, gelden eenige meer bijzondere bepalingen en formaliteiten.

Aan de Redactie.

De *Arnhemsche Courant* van woensdag ll., 20 nov. behelst een berigt uit Brussel van 17 november, van den volgenden inhoud:

» Te St. Hubert in het Luxemburgsche is eene fabriek op groote schaal opgerigt, tot het vervaardigen van wijn, brandewijn en azijn, uitsluitend uit de vrucht van eenen heester (*vaccinium myrtillus*), die tot nog toe voor geheel nutteloos werd gehouden. De proeven, in het vorige jaar genomen, zijn volkomen gelukt en meer dan zestig stukken zijn gefabriceerd geworden. De Zweedsche en Amerikaansche gezanten hebben deze ontdekking dringend aan hunne gouvernementen aanbevolen, omdat in hunne landen genoemde heester in overvloed groeit."

Deze *vaccinium myrtillus* is onze gewone blaauwe boschbes; het is geen heester maar eene plant; zij groeit overvloedig in de meeste bosschen op de Veluwe; op het Witteveen bij Haren, en op het Heideveld buiten Groningen; in Vriesland bij het Heerenveen, Dragten, Gorredijk en elders in de wouden. Dezelve groeit door geheel Europa, en zonder twijfel in Noord-Amerika in de bosschen en onbebouwde streken in groote hoeveelheid, omdat daar nog veel woest land is.

Hoe meer de cultuur van den grond toeneemt, des te meer zal deze plant verdwijnen, want zij draagt geene zoo nuttige, aangename of overvloedige vruchten, dat de cultuur van deze plant ooit de moeite waard zal worden. Het is dus maar een product van nieuwe en weinig bevolkte landen.

Het is onjuist, dat deze vrucht vroeger voor geheel nutteloos gehouden werd; integendeel, men acht dezelve thans meer voor nutteloos dan vroeger. Men at dezelve veel, thans minder, omdat men meer smakelijke vruchten heeft; men gebruikte dezelve tegen het scorbuut, schoon zeldzaam, en zij heeft dan ook weinig kracht daartegen. Men gebruikte het sap om den rooden wijn te kleuren en om van witte wijnen roode te maken. De wijnkoopers zullen zonder twijfel zeggen dat zij het thans niet meer doen. Van het jaar 1780—1787 werd uit het hertogdom Lunenburg voor 67,320 imperialen naar Hamburg tot dat einde afgeleverd, en ook naar Frankrijk werd de boschbes tot gelijk oogmerk vervoerd. Men wist vroeger ook reeds dat men uit deze bessen eenen sterken, smakelijken en geestrijken drank kon bereiden. Zou die fabriek in het Luxemburgsche ook veelligt voornamelijk de kleur noodig hebben, want zoo saprijk is de bes niet, en ook niet zeer suikerhoudend. Ieder denke daar het zijne van. In de geneeskunde werd het sap vroeger als zamentrekkend en verkoelend middel gebruikt.

Dr. SCHELTEMA.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 24 Nov. 0 El 7 Palm 4 Duim; gewassen 5 Duim; gevallen 0 D.
Den 25 Nov. 0 El 7 Palm 6 Duim; gewassen 2 Duim; gevallen 0 D

Advertentiën.

Te Arnhem is, den 24sten November 1839, van een' welgeschapen zoon bevallen *A. van Iterson*, geboren *Bosch*.

† † † VERKOOPING van eene aanzienlijke Hoeveelheid uitmuntende EIKEN-, BEUKEN-, en APPELBOOMEN, mitsgaders EIKEN en ELSEN HAKHOUT, — alles staande onder *Middachten*, — ten overstaan van den Notaris *von Rosenthal*, op den 5den December 1839, des voormiddags ten 11 ure, ten huize van *R. de Roos*, aan *de Steeg*.

VERKOOPING VAN ONROERENDE GOEDEREN.

Op Woensdag den 4den December eerstkomende, des namiddags ten drie ure, in het Koffijhuis *het Zwijnshoofd*, binnen *Zutphen*, zullen bij inzet, en 14 dagen later, zijnde den 18den daaraanvolgende, terzelfder ure en plaatse, bij finalen toeslag geveild en verkocht worden.

1°. Een HUIS en ERF aan de Lare-Binnenpoort binnen *Zutphen*, gemerkt V. 1059, laatstelijk bewoond door nu wijlen den Mr. Koper- en Blikslager *D. Elikman*.

2°. Een HUIS en ERF, op den Rijkenhage, binnen *Zutphen*, gemerkt V. 354 van achteren uitkomende aan de Beek; nagelaten door nu wijlen *J. P. de Longte*.

3°. Een TUIN met TUINHUISJE, gelegen aan den Binnenwal bij de Marschpoort, te *Zutphen*, gemerkt V, 547, nagelaten door nu wijlen *J. P. de Longte*.

4°. Eene ZITPLAATS in de Broederen-Kerk te *Zutphen*, in de Bank S. No. 4.

Informatiën zijn te bekomen ten kantore van Mr. *M. J. van Löben Sels*, Notaris te *Zutphen*.

† § † Tegen Februarij aanstaande wordt in eene der Geldersche Steden eene BEKWAME MODISTE verlangd. — Die hiertoe mogt inclineeren, adresseere zich in persoon of met gefrankeerden brief onder Letter B. aan het Bureau van de *Arnhemsche Courant*.

Postwagendienst
DE GELDERLANDER.
Van Arnhem naar Zutphen, Doesborgh en Doetinchem, vice versa.

De ondergeteekende heeft de eer het geëerde publiek te berigten, dat van af den 1sten December tot ultimo Februarij de diensten zullen vertrekken als volgt: — des middags ten 2 ure van *Doetinchem;* ten 4 ure van *Doesborgh*, en ten 3 ure van *Zutphen;* — aankomst te *Arnhem* ongeveer ten 6 ure des avonds. Het vertrek van *Arnhem* naar bovengemelde plaatsen des morgens ten 7 ure blijft bepaald, en van *Doesborgh* naar *Zutphen* des morgens ten 8 ure.

Te beginnen met den 1sten December zal de Wagen af- en aanrijden ten Huize van den Heer *Wijers* in het *Zwijnshoofd* te *Zutphen*, alwaar men alsdan plaatsen en goederen kan bestellen.

Arnhem den 25sten November 1839.

J. LIJBERSE.

*** De Boekdrukker *J. Oomkens*, te *Groningen*, heeft aan de voornaamste Boekhandelaren van het Rijk verzonden:

BERIGT van INTEEKENING, PROEVEN van de PLATEN en BEWERKING op een PLAATWERK, getiteld:

NATUURLIJKE HISTORIE der ZOOGDIEREN, met meer dan 250 GEKLEURDE AFBEELDINGEN, op 84 Platen, in gr. 4to, in tien Afleveringen, de negen eersten van acht Platen en Beschrijving, en de tiende van twaalf Platen, Beschrijving, Titel en Inhoud; iedere Aflevering à *f* -25. *Bij de fraaije uitvoering, zal er misschien zeldzaam een goedkooper werk in ons land zijn uitgegeven.*

*** Bij *C. A. Thieme*, te *Arnhem*, is dezer dagen van de pers gekomen en alom verzonden:

1°. ONTWERP van REGTSTREEKSCHE VERKIEZINGEN en ZAMENSTELLING der STATEN-GENERAAL in NEDERLAND, door Mr. T. M. Roest van Limburg. . *f* 0,60.

Voorts debiteert dezelve met succes:

2°. De ONBEVOEGDHEID van de HELFT der LEDEN van de STATEN-GENERAAL *van het gesloopte Rijk der Nederlanden*, door Mr. Dirk Donker Curtius. *Tweede druk.* . . . . . *f* 0,30.

3°. ORDE, door Mr. Dirk Donker Curtius. *Tweede druk.* *f* 0,40.

4°. PLEITREDE van Mr. Dirk Donker Curtius *voor den Hoogen Raad der Nederlanden, ten behoeve van* C. A. Thieme, *Drukker en Uitgever der* ARNHEMSCHE COURANT, *Requirant in cassatie; uitgesproken den 12den Julij 1839.* . . . . *f* 0,50.

VILLE D'ARNHEM.
Théâtre Français.

Avec permission et sous la protection de M. M. le Bourgemestre et Wethouders,

Les Artistes, sous la Direction de Mr. ALEXANDRE, auront l'honneur de donner,

Mercredi 27 Novembre 1839,

No. 6 *de l'Abonnement:*

La première représentation de:

LA COMTESSE DU TONNEAU,

ou

LES DEUX COUSINES,

Opéra-Vaudeville en deux actes, par Mr. *Théaulon.*

Précédé de:

La première représentation de:

LE SERRURIER,

Comédie en un acte, mêlée de Vaudevilles; par M. M. *Scribe*, *Bayard* et *Émile van der Burch.*

On commencera à 6 heures et demie, pour finir à 10 heures.

Te Arnhem bij C. A. THIEME, Boekdrukker.